

KÚRIA

Bfv.I.1600/2017/7. szám

A Kúria Budapesten, a 2018. év május hó 15. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A magánlaksértés vétsége miatt folyamatban volt büntetőügyben a terhelt védője által előterjesztetett felülvizsgálati indítványt elbírálva a Budaörsi Járásbíróság 4.B.812/2013/28. számú ítéletét, illetőleg a Budapest Környéki Törvényszék 3.Bf.271/2016/7. számú végzését hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, és ebben az ügyben sem az indítványozó, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Budaörsi Járásbíróság a 2015. december 16. napján kihirdetett és a Budapest Környéki Törvényszék 3.Bf.271/2016/7. számú végzése folytán 2016. június 16. napján jogerős 4.B.812/2013/28. számú ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki közvetett tettesként elkövetett magánlaksértés vétségében [Btk. 221. § (3) bekezdés a) pont], ezért százhusz napi tétel, napi tételenként 1.500 forint, összesen 180.000 forint pénzbüntetésre ítélte azzal, hogy azt meg nem fizetése esetén fogházban végrehajtandó szabadságvesztésre kell átváltoztatni.

A jogerős határozatok ellen a terhelt védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt a Be. 416. § (1) bekezdésének a), b), és c) pontjára hivatkozva.

Az indítványozó szerint a jogerős ítélet sérti az Alaptörvény, a Nemzeti hitvallás, az Európai Unió Alapjogi Chartájának több - az indítványban részletesen felsorolt - rendelkezését, megvalósítva ezzel a Be. 416. §-ának (1) bekezdés a), b) és c) pontjában írt felülvizsgálati okokat.

Emellett indítványában a következőkre hivatkozott:

- Az eljáró bíróságok figyelmen kívül hagyták a terhelt azon védekezését, miszerint néhai sértettnek a tulajdonossal szemben elkövetett súlyos jogsértéseit az eljárás során nem vizsgálták, holott végső soron ez vezetett a sértett lakásból való kizárásához, figyelmen kívül hagyták a sértett és a tulajdonos közötti polgári peres eljárásban megállapított tényeket is, a védő indítványa ellenére a

peres ügy iratait nem szerezték be, és ez megalapozza a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontja szerinti felülvizsgálati okra figyelemmel a felülvizsgálatot.

- Eljárási szabálysértés, hogy a nyomozási bíró érdekelletére hivatkozással kizárta a tulajdonos védelméből előbb **terheltet**, majd **2.ügyvédet**, holott ilyen érdekelletét nem is állt fenn közöttük, ahogy az is, hogy a védőkénti kizárására, majd meggyanúsítására éppen védői nyilatkozata alapján került sor, **2.ügyvéd** - aki jelenleg a terhelt meghatalmazott védője - tulajdonos védelméből történő kizárásáról pedig a bíróság hatáskör hiányában döntött.

- Nincs arra elfogadható magyarázat, hogy miként lett a terheltből - ügyvédi tevékenysége körében adott tanácsa miatt - előbb a magánlaksértés felbujtója, majd közvetett tettese; az eljárás során a hatóságok csak a tulajdonos terhére szóló tényeket tárták fel, a javára szóló tények és jogi érvek teljes egészében tisztázatlanok maradtak.

- Az eljáró bíróságok megsértették a Btk. 12., 221., 15., 20., 24., 30. §-ait és a Be. 4., 6., 7. §-ait. Törvénysértés az is, hogy az elsőfokú bíróság megtiltotta a terheltnek a bírósági tárgyaláson a talár viselését, amellyel megsértette a terhelt Alaptörvényben garantált emberi méltóságát, az ügyész pedig nem adott választ a védő felvilágosítás-adási kéréseire, mellyel megsértette a Be. 43. § (2) bekezdés f) pontja szerinti terhelti jogokat.

- A „felperes” emberi méltóságát sértette, hogy a bíróság semmibe vette a vád, a védelem és az ítékezés elkülönülésére vonatkozó rendelkezéseket, amely abban nyilvánult meg, hogy a tárgyalás elnapolását követően az ügyész a tárgyalóteremben maradt.

- A nyomozó hatóság megsértette - a részletezett - anyagi és az eljárásjogi szabályokat és ezzel a terhelt emberi méltóságát.

- Az emberi méltóság megsértésének minősül az is, hogy az eljáró bíróságok az Alaptörvény V. és VI. cikkében foglaltak ellenére állapították meg a terhelt bűnösségét, amely sérti az ügyvéd foglalkozású terhelt személyiségi jogait is.

- A tulajdonos nem valósította meg a Btk. 221. § (1) és (3) bekezdés a) pontja szerinti tényállást, mert mint tulajdonos, a sértettet a saját lakásába nem engedte be, nem tanúsított erőszakot, a zárcserét sem ő hajtotta végre, semmilyen cselekményével nem volt tévedésben, a vádirati tényállás erre egyébként sem utalt, amely miatt a terhelttel szemben nem kerülhetett volna sor közvetett tetteskénti vádemelésre, és a védő ellen, ügyvédi minőségében adott tanácsa miatt egyébként sem lehetett volna eljárást indítani.

- Az első fokú ítélet megalapozatlan, mert az ítéleti tényállás nem tartalmazza, ki a zárcsere tényleges végrehajtója, másrészt a tulajdonos a saját ingatlanán bármikor jogszerűen lecserélheti a zárat.

- A bíróságok magánindítvány hiányában jártak el, mivel **sértett** az ügyben nem volt sértett, a nyomozó hatóságot megtévesztve állította azt, hogy a lakáson haszonélvezeti joga állt fenn, és elhallgatta, hogy a lakás nem az övé, abban nem rendelkezik lakhatási joggal. E körben hivatkozott a Kúria Bfv.I.119/2013/2. számú határozatára.

- A vád nem volt törvényes. A vádhatóság a Be. 4. § (1) bekezdésében írt kötelezettségének sem tett eleget, így a kétséget kizáróan nem bizonyított tény nem lehetett volna a terhelt terhére értékelni.

- A tulajdonossal szemben a büntetőeljárást tévedés miatt megszüntető határozat a tehelt részére, aki abban az időben a tulajdonos meghatalmazott védője volt, nem került kézbesítésre.

- A védői feladatokat korábban ellátó ügyvédként a terhelt a Btk. 15. § g) pontja és 24. §-a alapján egyébként sem lett volna büntethető.

- Mivel a magánlaksértés csak szándékosan követhető el, ám akkor, ha az ügyvédi tanács helytelen jogi eszköznek bizonyul, ezt nem lehet szándékosnak minősíteni, a közvetett tettség ezért sem valósulhatott meg. Ebben a körben hivatkozott az elkövetéskor hatályos Polgári Törvénykönyv 98-99. és 115. §-ára is.

- A tulajdonos nem volt tévedésben, mert az ügyvédi tanács elfogadása vagy el nem fogadása nem minősül ténybeli tévedésnek, a Btk. 20. § (1) bekezdése értelmében pedig ténybeli tévedés jöhet

számításba a közvetett tettesség esetén is. Emellett akkor, ha a tulajdonos tévedésben volt, úgy ezt a terhelt vonatkozásában is meg kellett volna állapítani, így ő sem lehetett volna közvetett tettes.

- Hiányoznak a közvetett tettesség megállapításának anyagi jogi feltételei, mivel az ügyész nem bizonyította, hogy a cselekmény elkövetése miatt a tulajdonos tévedés miatt nem büntethető.

- Sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdése is, amely szerint mindenkinek joga van a védelemhez, továbbá senki sem vonható felelősségre a védelem ellátása során kifejtett véleménye alapján, és a vád tárgyát a tulajdonos ellen folyó nyomozás során a terhelt által védőként kifejtett tevékenységből eredő információ képezte, így a tényállás szerinti cselekményt a büntető anyagi jog szabályait megsértve minősítette bűncselekménynek a bíróság.

- Alaptörvény-ellenes az a bírói gyakorlat, amely a lakás használójának a házi jogát akkor is védelemben részesíti, ha nem jogszerű a lakáshasználat, mivel ez sérti a polgári jogban rögzített tulajdonosi jogokat, és a tulajdonos a Ptk. által szabályozott jogos önhatalommal élve védte meg a tulajdonát, amire a Btk. 24. §-a alapján jogszabályi engedélye volt.

- Az ügyben eljáró ügyész és a bírók elfoglaltak voltak a terhelttel szemben, és nem érvényesült a terhelt tisztességes, pártatlan, időszerű eljáráshoz való joga.

- A bíróságok, illetve a felettes ügyészségek nem adtak helyt a védői kizárási indítványoknak, holott kizárt bíró vett részt az eljárásban, mivel a bíró elfoglaltsága miatt bejelentett kizárási indítványt ugyanazok a bírók bírálták el, akik a **terheltet**, mint védőt kizáró határozat elleni fellebbezést elbírálták és akik másodfokon jogerős döntést hoztak, emellett a 21/2016. (XI. 30.) AB határozat szerint nem vehetett volna részt az eljárásban az a bíró, aki a nyomozási bíró határozata elleni vádlotti és védői fellebbezések elbírálásában részt vett.

- A védő kizárásáról döntő nyomozási bíró határozatát felülbíráló másodfokú bíróság prejudikált azzal, hogy megállapította: a védő jogi tanácsa alkalmas volt arra, hogy a tulajdonost a Btk.-ban meghatározott cselekmény elkövetésére sarkallja.

- A bíróság nem tett eleget indokolási kötelezettségének sem, a terhelt bűnösségének megállapítására alapot adó tényekkel kapcsolatos bizonyítást a bíróság nem folytatta le, és ennek indokolásával adós maradt.

Mindezek alapján elsődlegesen a megtámadott határozatok megváltoztatására és a terhelt felmentésére, másodlagosan pedig a határozatok hatályon kívül helyezésére, és másik elsőfokú bíróság kijelölése mellett a megismételt eljárás lefolytatására tett indítványt.

Álláspontjának alátámasztására csatolta a Budai Központi Kerületi Bíróság 20.B.I.654/2012/23. számú és a Fővárosi Törvényszék 25.Bf.I.10.132/2013/4. számú határozatát.

A Legfőbb Ügyészség a felülvizsgálati indítványt részben törvényben kizártnak, részben megalapozatlannak tartotta.

Kifejtett álláspontja a következő:

- A Budaörsi Járási Ügyészség által benyújtott vádirat tartalmazta azokat a történeti tényeket, amelyek alapján a vád törvényes volt, annak ugyanis nem fogalmi ismérve az, hogy a „büntetőtörvénybe ütköző cselekmény” leírása körében a törvényi tényállás jogi fogalmait használja, elégséges, ha a történeti tények leírása olyan mértékben konkrét, amelyből büntetőtörvénybe ütköző cselekményre lehet következtetni, és a vádirati tényállásnak egyébként nem a különös részi törvényi tényállás jogi fogalmait kell felsorolnia, hanem azokat az eseményeket, melyek alkalmasak az indítványozott cselekmény bíróság általi megállapítására. Ez a feltétel teljesül, ha a tényállás a bűncselekmény tárgyi oldali ismérveit olyan részletességgel tartalmazza, amelyből az alanyi

oldal elemeire alapos következtetést lehet vonni. Ezért a Be. 416. §-ának (1) bekezdés c) pontjában írt és a Be. 373. §-ának (1) bekezdésébe ütköző I. c) pontján alapuló felülvizsgálati ok nem állapítható meg. Ezek kapcsán hivatkozott a BH 2011.219. és az EBH 2015.B.10.II. szám alatt közzétett döntésekre.

- A Be. 423. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó. Eszerint pedig a tulajdonos az ügyvédi tanács jogszerűségében bízva cseréltette le a házon a zárat, a sértett számára az új zárhoz kulcsot nem biztosítva.

- Az indítványozó ezt a tényállást támadta, amikor hiányolta a zárcserét ténylegesen elvégző személy kilétének feltárását, a zárcsere pontos időpontját és annak rögzítését, hogy ehhez képest mikor adott ügyvédi tanácsot a védő, továbbá a tévedésben lévő személy felhasználásával történő elkövetés tényét is, így ebben a részében a felülvizsgálati indítvány kizárt.

- Szintén kizárt a felülvizsgálat a bizonyítékokat értékelő tevékenység kapcsán, így nem vizsgálható az a kifogás, miszerint nem bizonyított, hogy a tulajdonos megvalósította azt a bűncselekményt, ami miatt tévedés okából nem büntethető, ahogy az sem, hogy a bíróság nem folytatta le a terhelt bűnösségének megállapítására alapot adó tényekkel kapcsolatos bizonyítást.

- A magánindítvány hiányát illetően helytállóan mutatott rá az elsőfokú bíróság arra, hogy a sértett azt joghatályosan előterjesztette a tulajdonossal szemben, és a Btk. 31. §-ának (5) bekezdése alapján bármelyik elkövetővel szemben előterjesztett magánindítvány valamennyi elkövetőre hatályos, ezen túl a sértett a közvetett tétlessel szemben is megtette a magánindítványát, amikor erre a bíróság felhívta.

- Az indítványozó által megjelölt jogszabálysértések, amelyek a terhelt és **2.ügyvédnek** a védelem ellátásából kizárásával, a gyanúsítás módosítása közlésének elmaradásával, továbbá a Be. és Btk. indítványban felsorolt szakaszaival, valamint az Alaptörvény, Nemzeti hitvallás, Európai Unió Alapjogi Chartájának a rendelkezéseivel kapcsolatosak, nem tartoznak a felülvizsgálatot megalapozó feltétlen hatályon kívül helyezési okok körébe, így ebben a tekintetben is kizárt a felülvizsgálat.

- Ugyan az indítványozó által hivatkozott 1959. évi IV. törvény (a régi Ptk.) 115. § (2) bekezdése alapján a tulajdonos a birtokvédelem szabályai szerint zárhat ki vagy háríthat el önhatalommal minden olyan jogellenes beavatkozást vagy behatást, amely tulajdonjogának gyakorlását akadályozza, korlátozza vagy lehetetlenné teszi, azonban ez nem irányadó egy, az ingatlannyilvántartásba bejegyzett haszonélvezeti joggal bíró személlyel szemben, így az indítványozó azon véleménye, amely szerint a tényállásban foglaltak azért nem meríthetik ki a magánlaksértés törvényi tényállását, mert a polgári jog szabályai szerint joga van a lakás tulajdonosának jogos önhatalommal megvédeni a tulajdonát, nem helytállóak, a Btk. 24. §-ában írt büntethetőséget kizáró ok így fel sem merülhet.

- A következetes bírói gyakorlat szerint - utalva a EBH 2002.733. szám alatt közzétett döntésre - a lakás használóját megilleti a házi jog védelme akkor is, ha megszűnt a jogcíme a lakás használatára, és nem helytálló az indítvány érvelése, miszerint alaptörvény-ellenes a gyakorlat, amely a polgári jog szabályai ellenében a lakás használójának házi jogát akkor is védelemben részesíti, ha nem jogszerű a lakáshasználat.

- Az indítványhoz mellékelt és a Budai Központi Kerületi Bíróság 20.B.I.654/2012/23. számú ítéletét felülbíráló, a Fővárosi Törvényszéken 25.Bf.I.10.132/2013/4. számon született másodfokú határozat kapcsán kifejtette, hogy - az indítványozó hivatkozásától eltérően - nem azt állapította meg, hogy az EBH 2002.733. számú jogesetben rögzített, fentebb ismertetett joggyakorlat nem követendő, hanem csupán azt, hogy adott ügyben olyan speciális körülmények merültek fel, melyek indokolták az attól való eltérést.

- A sértett haszonélvezeti jog alapján lakott az ingatlanban, a haszonélvezeti jog megváltása egyébként is vitatott maradt, ennek a polgári jogvitának az eldöntéséig nem lehetett olyan rosszhiszeműséget megállapítani az ő vonatkozásában, ami miatt az indítványozó által példaként

hozott bírósági határozattal párhuzamba lenne állítható jelen ügy.

- Az Alaptörvényben foglaltakkal kapcsolatban, miszerint senki sem vonható felelősségre a védelem ellátása során kifejtett véleménye alapján, helytállóan rögzítette az eljáró bíróság, hogy a terhelt nem mint védő adott tanácsot a tulajdonosnak, mivel akkor még csak a polgári jogvita miatt álltak egymással kapcsolatban.

- A tulajdonos tévedésére vonatkozó indítványozói érvelés sem helytálló, mert a tévedés szabályait nem csak ténybeli tévedés esetén lehet alkalmazni, hanem a Btk. 20. §-ának (2) bekezdése szerint nem büntethető az sem, aki a cselekményt abban a téves feltevésben követi el, hogy az a társadalomra nem veszélyes, és erre a feltevésre alapos oka van, a tulajdonos pedig alapos okkal - ügyvédi tájékoztatás alapján - tévedett a cselekménye társadalomra veszélyességét illetően, ami miatt nem büntethető.

- A kizárt bíró kapcsán az indítványozó által hivatkozott 21/2016. (XI. 30.) AB határozatban megfogalmazott alkotmányos követelményeket a 25/2017. (X. 17.) AB határozat szerint azokban az ügyekben kell alkalmazni, amelyek a 21/2016. (XI. 30.) AB határozat közzétételkor folyamatban voltak, vagy amelyek a közzétételt követően indultak, de nem estek a Be. módosító szabályának hatálya alá. Jelen eljárás pedig 2016. június 16. napján fejeződött be jogerősen másodfokon, azaz a 25/2017. (X. 17.) AB határozat által megjelölt időpontban (2016. november 30. napján) már nem volt folyamatban, ezért az AB határozatokra figyelemmel nem tekinthetők az eljáró bírók kizártnak, ekként ez a kifogás nem valósít meg felülvizsgálati okot (BH 2017.362.).

Ezért azt indítványozta, hogy a Kúria a felülvizsgálati indítványnak ne adjon helyt, és a Be. 426. §-a alapján, a Be. 424. §-ának (1) bekezdése szerinti tanácsulésen a megtámadott határozatokat hatályában tartsa fenn (BF.1456/2017/1.).

A Legfőbb Ügyészség indítványára mind a felülvizsgálati indítványt előterjesztő védő, mind a terhelt írásbeli észrevételeket tett.

A védő fenntartotta azt a véleményét, miszerint a sértett a cselekmény elkövetésekor nem volt a lakás haszonélvezője, a tényállás nem tartalmazza a közvetett tettesség tekintetében szükséges szándékos magatartást és azt, hogy a tulajdonos tévedésben volt. Továbbra is arra hivatkozott, hogy a tisztességes eljárás követelménye sérült, mert annak nem volt lehetősége a védőkénti kizárásának vitatására, illetve sérelmezte a tulajdonos elleni büntetőeljárás megszüntetését. Hangsúlyozta, hogy a magánindítvány hiányát támasztja alá a Kúria hivatkozott felülvizsgálati határozata, és a büntetőjogi felelősségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével került sor, mivel védőként adott tanácsot, ezért meggyanúsítása törvénysértő volt, végezetül kifejtette azt is, hogy véleménye szerint az Alkotmánybíróság 21/2016. (XI. 30.) AB határozata nem csak az azt követő büntetőeljárásokban alkalmazandó.

A terhelt az észrevételében szintén arra hivatkozott, hogy a **sértett** már a feljelentés idején sem volt az ingatlan haszonélvezője, abban semmilyen lakhatási joggal nem rendelkezett, a legfőbb ügyészségi indítvány félreértelmezte a haszonélvezeti jog megváltásával kapcsolatos polgári eljárás természetét. Véleménye szerint az eljárás során nem sikerült eldönteni, hogy a terhére rótt bűncselekményt milyen minőségben követte el, őt védőként törvénysértően zárták ki az eljárásból, a bíróság ezt a minőségét sem ismerte el. Végül kifejtette azt is, hogy vele szemben a **sértett** nem terjesztett elő magánindítványt.

-.-.-

A felülvizsgálati indítvány elbírálására a Kúria a Be. 424. § (1)

bekezdése alapján tanácsulést tűzött ki, melyen a megtámadott határozatot a felülvizsgálati indítványban meghatározott okok alapján bírálta felül.

A felülvizsgálat olyan rendkívüli jogorvoslat, amelynek kizárólag a Be. 416. §-ának (1) bekezdésében tételesen felsorolt okok alapján van helye, ezen belül az a) és b) pont alapján büntető anyagi jogi szabálysértés, a c) pont alapján pedig – a Be. 373. § (1) bekezdésének I. b) vagy c) pontjában, illetve a II-IV. pontjában felsorolt – eljárási szabálysértések miatt. A felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.

A felülvizsgálati indítvány az eljárási szabálysértésekre hivatkozó részében részben a törvényben kizárt, részben megalapozatlan.

A Be. 416. § (1) bekezdésének c) pontja alapján felülvizsgálatra kizárólag az ott meghatározott, a bíróság által elkövetett eljárási szabálysértések miatt kerülhet sor, a nyomozás során elkövetett eljárási hibák, szabálysértések – még ha azok ténylegesen megtörténtek is – a felülvizsgálati eljárásra nem adnak lehetőséget.

Így törvényben kizárt a felülvizsgálati indítványnak az a része, amelyben az indítványozó a nyomozás során elkövetett esetleges törvénsértéseket sérelmezi, ide értve a nyomozási bíró eljárását is.

A Kúria nem vizsgálhatta azt sem, hogy az eljáró bíróságok eljárása mennyiben sértette az Alaptörvényt, a Nemzeti hitvallás, az Európai Unió Alapjogi Chartájának több rendelkezését, erre a hivatkozott törvényhely alapján nincs jogosultsága. A büntetőeljárási törvény felhatalmazása hiányában nem vizsgálható a felülvizsgálati eljárás keretei között az Alaptörvényben biztosított alapvető jogok sérelme sem.

Figyelemmel arra, hogy a Be. 4., 6. és 7. §-ának, továbbá 43. § (2) bekezdés f) pontjának, 45. § (1) bekezdés c) pontjának és (3) bekezdésének, 50. § (3) bekezdésének rendelkezései nem tartoznak a Be. 416. § (1) bekezdésének c) pontjában megjelölt, felülvizsgálatra okot adó eljárási szabálysértések közé, ezek kapcsán – még azok esetleges alapossága esetén is – ugyancsak kizárt a felülvizsgálat.

Nyilvánvalóan nem felülvizsgálati ok az sem, hogy az egyébként ügyvéd foglalkozású terhelt a bírósági tárgyaláson vádlottként nem viselhette a talárját, ahogy nem képez felülvizsgálati okot az sem, hogy a terhelt kapott-e a tulajdonos ellen indult büntetőeljárásról megszüntető határozatot.

E körben megjegyzi a Kúria, hogy az egyébként ügyvéd foglalkozású terhelt számára a bírósági tárgyaláson az ügyvédi talár viselésének megtiltása nem ütközik semmilyen jogszabályba, ellenben megfelel az állandó bírói gyakorlatnak, amely szerint talárt a bíróság tagjain kívül a büntetőügyben eljáró ügyész, védő, vagy az ügyvéd foglalkozású jogi képviselő visel.

A Be. 373. § (1) bekezdésének b) és c) pontjában, valamint a II-IV. pontjában megjelölt és

felülvizsgálatot is megalapozó eljárási szabálysértések kapcsán a védő által felhívottak nem alaposak.

Így a magánindítvány hiányára vonatkozó védői hivatkozás az alábbiak miatt alaptalan:

A sértett 2011. október 13. napján az ... Rendőrkapitányságon tett feljelentésében akként nyilatkozott, hogy feljeleníti volt élettársát, mert az 2011. október 13-án a családi ház zárjait leszereltette, illetve az ingóságait az ingatlanból elszállíttatta. Kérte az eljárás megindítását, az elkövető felelősségre vonását, az okozott kár megtérítését. Ezt a nyilatkozatát a 2011. november 11. napján fogantatosított tanúkihallgatása alkalmával megismételte. Miután a magánindítvány előterjesztésére jogosult sértett bármelyik elkövetővel szemben előterjesztett magánindítványa mind az elkövetéskor, mind az elbíráláskor hatályos büntető törvény szerint valamennyi elkövetővel szemben hatályos, és a magánindítvány nem vonható vissza, az előzőekre tekintettel nincs jelentősége annak, hogy **a** sértett a terhelttel szemben külön előterjesztett-e magánindítványt.

A tulajdonossal (a sértett volt élettársával) szembeni magánindítvány attól függetlenül joghatályos, hogy az eljárás későbbi szakaszában kiderült: a tulajdonos tévedés miatt nem büntethető. A közvetett tettesség lényege éppen az, hogy az elkövető olyan személy felhasználásával valósítja meg a bűncselekmény törvényi tényállását, aki - többek között - tévedés miatt nem büntethető. Ezt azonban a feljelentőnek (a magánindítvány előterjesztőjének) nem szükséges tudnia.

A felülvizsgálati indítványban hivatkozott, a Kúria Bfv.III.119/2013/2. számú felülvizsgálati határozata mindennek nem mond ellent. A Kúria e határozatában azt mondta ki, hogy „a magánindítványnak - amint a törvényes vádnak, s ekként a magánvádnak - feltétlen eleme a terhelt személyének egyértelmű (beazonosítható) megnevezése. A magánindítvány előterjesztése ugyanis kifejezetten az elkövető kilétének ismeretéhez, kilétéről való tudomásszerzéshez kötött [Be. 173. § (3) bek.]. Ehhez képest ismeretlen kilétű személy vonatkozásában fogalmilag nincs magánindítvány, ami egyben azt jelenti, hogy a magánvád nem törvényes, bíróság eljárásának alapját nem képezheti (EBH 2006/1395.).” Ebben a Kúria által felülvizsgálati ügyben meghozott határozat alapját képező ügyben a magánindítvány előterjesztése azonban ismeretlen személy ellen történt, akinek kilétét az eljáró bíróság sem tisztázta, így hiányzott a magánindítvány.

Nem alapos a törvényes vád hiányára való hivatkozás sem.

A Budaörsi Járási Ügyészség által emelt vád megfelelt a Be. 2. §

(2) bekezdésében írt követelményeknek, mivel azt az arra jogosult ügyészség nyújtotta be a bírósághoz, meghatározott személlyel szemben, a büntető törvénybe ütköző cselekmény miatt, és abban a bíróság eljárását kezdeményezte. A vád azonosításra alkalmas módon tartalmazta a terhelt megnevezését és személyi adatait, az általa elkövetett cselekmény pontos (a történeti tényállásban történt) leírását, s ebben a terhelt konkrét cselekvőségét. A vád tárgyává tett cselekmény vádiratban rögzített történeti tényállása tartalmazta az anyagi jogszabály megfelelő tényállási elemeit, az indítvány pedig arra irányult, hogy a bíróság e cselekmény miatt folytassa le az eljárást, s ebben állapítsa meg a terhelt bűnösségét és emiatt szabjon ki vele szemben büntetést.

A vád törvényességét nem érinti, hogy a nyomozás szabályait betartották-e, ahogy az sem, hogy a vád törvényesen beszerzett és ellenőrzött bizonyítékokon alapszik-e; a vád megalapozottsága a vád törvényessége szempontjából közömbös. A vád törvényessége a vádnak az a képessége, amelynek folytán alkalmas a bírósági eljárás megindítására (EBH 2014.B.17., EBD 2012.B.31., EBH 2011.2299.), és a vád törvényessége szempontjából annak megalapozottsága - bizonyíthatósága - közömbös, az a büntetőügy érdemi kérdése, amelyre a bíróság ügydöntő határozata ad választ (EBH 2015.B.10.).

Az első- és másodfokú bírósági eljárásában - a felülvizsgálati indítvány állításával szemben - nem vett részt kizárt bíró. Az Alkotmánybíróság 21/2016. (XI. 30.) AB határozat rendelkező része 1. pontjában meghatározott alkotmányos követelmény, illetve ennek kapcsán a Be. - 2017. évi XXIX. törvénnyel megállapított - 606/B. §-a szerint a Be. 2017. április 19. napjától hatályos 21. § (3) bekezdés a) pontját a folyamatban lévő eljárásokban és a jogerős ítélettel elbírált ügyek tekintetében is alkalmazni kell azzal, hogy a törvényszék másodfokú tanácsának tagjaként a nyomozási bíró határozatának felülbírálata során eljáró bíró a 2016. november 30. napja után indult büntetőeljárásokból minősül kizártnak. A Be. 606/B. § (1) bekezdésének b) és c) pontja éppen azt tartalmazza, hogy a törvényszék másodfokú tanácsának tagjaként, illetve az ítéltábla tanácsának tagjaként eljáró bírót érintő, 2017. április 19. napján hatályba lépett kizárási ok, azaz a Be. 21. § (3) bekezdésének a) pontja a 2016. november 30. napján folyamatban lévő eljárásokban nem, csupán a 2016. november 30. napja után indult büntetőeljárások esetében minősül kizárási oknak (BH 2018.70.).

A védő a felülvizsgálati indítványban ugyan a Be. 416. § (1) bekezdésének c) pontjában meghatározott eljárási szabálysértések közül a Be. 373. § (1) bekezdésének III. a) pontjára, azaz az indokolási kötelezettség megsértésére is hivatkozott, azonban ez a kifogása is alaptalan.

A Kúria gyakorlata szerint a Be. 373. § (1) bekezdés III. a) pontja szerint az indokolási kötelezettség

- felülvizsgálati indítványban hivatkozott - megsértése kizárólag akkor eredményezhetne felülvizsgálati eljárást is megalapozó, feltétlen hatályon kívül helyezéssel járó eljárási szabálysértést, ha a megtámadott határozat indokolása - tény- vagy jogkérdés kapcsán - oly mértékben lenne hiányos, hogy abból nem lenne megállapítható, mire alapozta a bíróság a döntését (BKv 1., BH 2010.117.).

Az indokolási kötelezettség felülbírálatra alkalmatlanságot eredményező elmulasztása miatt az ítélet hatályon kívül helyezése és az eljárást bíróság új eljárásra utasítása akkor szükséges, ha a megállapított tényállás a rendelkező részbeli minősítéshez viszonyítottnak nem tartalmazza hiánytalanul az anyagi jogi szempontból releváns tényeket, ezért a bűnösség helytálló megállapítása mellett nem lehet állást foglalni abban a kérdésben, hogy a cselekmény minősítése, ezáltal a kiszabott büntetés törvényes-e (BH 2016.238.).

Az indokolási kötelezettség ilyen fokú - a felülvizsgálati eljárásra okot adó - megsértése azonban nem állapítható meg, ha az ügydöntő határozatokból kitűnik az eljárást bíróságoknak a tényállás megállapításával összefüggő tényfeltáró és értékelő tevékenysége, továbbá az, hogy az érdemi döntésben kifejeződő jogi álláspontját - a bűnösséggel, a minősítéssel, a büntetéssel és/vagy intézkedéssel kapcsolatban - mire alapozta. A bizonyítékok értékelése körében levont következtetések helyessége, az értékelés eredménye kívül esik a feltétlen eljárási szabálysértések körén, az tartalmilag az ügydöntő határozat megalapozottságának felülvizsgálati eljárásban meg nem engedett támadása (BH 2013.10., BH 2009.352.).

Az első fokú ítélet kellő részletességgel tartalmazza mind a bíróság által megállapított tényállást, mind a bizonyítékok értékelését, mind pedig a bíróságnak a bűnösség és a jogi minősítés tekintetében elfoglalt álláspontját.

Az indokolási kötelezettség megsértése címen az indítványozó azt is sérelmezte, hogy ugyan a tulajdonossal szemben az ügyészség az eljárást megszüntette, ehhez képest a bíróságok a terhelt tekintetében mégis megállapították, hogy tévedésben lévő személy felhasználásával követte el a terhére rótt cselekményt, holott az első fokú határozat tényállása nem tartalmaz minden olyan jelentős tény, amely a közvetett tettesség megállapításához szükséges.

Azonban az ítéleti tényállás tartalmazza azt, hogy a terhelt ügyvédként adott jogszerűtlen tanácsot a tulajdonosnak, aki annak jogszerűségében bízva cseréltette le a családi ház zárját, ennek jogi értékelését pedig az ítélet 9-10. oldala tartalmazza.

Az első fokú ítélet tartalmazza azt is, hogy milyen bizonyítékok alapján állapította meg a terhelt tekintetében a tényállást. A bizonyítékok elfogadása és értékelése alapján levont következtetések helyessége már kívül esik a feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértések körén, az tartalmilag az ügydöntő határozat megalapozottságának a felülvizsgálati eljárásban meg nem engedett támadása; ez pedig a felülvizsgálati eljárásban kizárt.

A Kúria utal arra is, hogy a tulajdonossal szemben az ügyészség nem emelt vádat, így büntetőjogi felelősségéről a bíróság nem is dönthetett, a korábbi gyanúsított kihallgatásáról készült jegyzőkönyv felolvasására, illetve tárgyalási kihallgatására pedig törvényesen került sor.

A Kúria nem észlelt más, az indítványozó által nem hivatkozott, a Be. 423. § (5) bekezdése szerint hivatalból figyelembe veendő eljárási szabálysértést sem.

Az állított eljárási szabálysértések mellett az indítványozó a Be. 416. § (1) bekezdés a) és b) pontjában meghatározott anyagi jogi törvénysértésekre is hivatkozott. Ezek egy része kapcsán a felülvizsgálat szintén a törvényben kizárt, más része pedig alaptalan.

A Be. 423. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó, ami a felülvizsgálati indítvánnyal nem támadható.

Ez azt jelenti, hogy a felülvizsgálat során a jogerős határozatban megállapított tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése nem vizsgálható, az eljárt bíróságok által levont jogi következtetések – így a bűnösség megállapításának, és a cselekmény jogi minősítésének – helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével bírálható el (BH 2004.102.).

Ahogy azt az előzőekben kifejtettek tartalmazzák, az eljárt bíróságok által megállapított történeti tényállás szerint a lakás tulajdonosa a lakásban hasznélvezeti joga alapján tartózkodó **sértettet** akként akadályozta meg házi joga gyakorlásában, hogy ügyvédje, a terhelt tanácsára az ingatlan zárját lecseréltette. A védő ezzel ellentétes hivatkozásaival a törvényi tilalom ellenére a felülvizsgálati eljárásban is irányadó tényállást támadta, így azokkal a Kúria érdemben nem is foglalkozott.

A tényállás része az is, hogy a tulajdonos tévedésben volt-e a cselekménye jogszerűségét illetően, így a tényállás támadásának minősül ennek vitatása is.

A történeti tényállás megvalósulása szempontjából közömbös, hogy a zárcserét ténylegesen ki hajtotta végre. Az irányadó bírói gyakorlat azt a magatartást, hogy a jogosultat az ingatlanba történő bejutásában azzal akadályozzák, hogy a zárat lecserélik, egyértelműen a Btk. 221. § (3) bekezdés a) pontja szerinti magánlaksértés alakzata alá vonja (BH 1999.349., BH 2008.5.).

Az a védelmi állítás sem állja meg a helyét, miszerint mint az ingatlan tulajdonosa, jogszerűen járt el a polgári jog szabályai szerint.

Általánosan ismert polgári jogi alapelv, miszerint ugyan a főszabály szerint a dolog birtoklására a tulajdonos jogosult, léteznek azonban olyan dologi vagy kötelmi jogi jogcímek, amelyek a tulajdonos helyett más jogosítanak fel a birtoklásra (például: bérlet, haszonkölcsön, haszonbérlet, hasznélvezet, letét). A büntetőjogi védelem pedig minden esetben azt a személyt illeti meg, aki a lakásba jogszerűen költözött be és ténylegesen ott lakik. Az eljárt bíróságok által megállapított tényállás pedig azt tartalmazza, hogy 2011. október 11. napján a kérdéses ingatlanban holtig tartó hasznélvezeti joga alapján **a** sértett lakott. Ezen nem változtatott az, hogy ezt az állapotot a tulajdonos szerette volna megszüntetni.

Megjegyzzi a Kúria, hogy a felülvizsgálati indítványhoz csatolt, a Fővárosi Törvényszék a Budai Központi Kerületi Bíróság 20.B.I.654/2012/23. számú ítéletét megváltoztató, 25.Bf.I.10.132/2013/4. számú ítéletében olyan, a büntetőjogi védelem szempontjából is releváns polgári és közigazgatási ügyekben hozott határozatokra hivatkozva egészítette ki az első fokon megállapított tényállást, amelyek alapján abban a konkrét ügyben valóban felmentésnek volt helye, ilyen határozatok azonban a jelen felülvizsgálattal érintett ügy kapcsán nem születtek, illetve azok nem kapcsolódnak a megállapított tényálláshoz.

A terhelt szándékossága - ezen belül is eshetőleges szándéka - a jogszerűtlen ügyvédi tanács tekintetében egyértelműen megállapítható volt és mivel a tulajdonos ellen indított nyomozást büntethetőséget kizáró ok, tévedés címén megszüntették, mint arról már szó volt, az eljáró bíróságok az ő felelősségét nem vizsgálhatták.

A közvetett tettesség lényege, hogy a tettes egy másik személyt használ fel „eszközként”, aki a szándékos bűncselekmény tárgyi tényállási elemeit megvalósítja, azonban e szándékos bűncselekmény miatt azért nem vonható felelősségre, mert nála hiányoznak az elkövetővé váláshoz szükséges alanyi feltételek. Közvetett tettes az is, aki a bűncselekményt olyan személlyel valósíttatja meg, aki tévedésben van. Ha a tévedésben levő személy tévedését gondatlansága okozta, és a törvény a gondatlan elkövetést is büntetni rendeli, akkor büntethető lesz mind a közvetett tettes, mind a gondatlansága miatt tévedésben lévő személy. A közvetett tettes a szándékos bűncselekményért felel, amit a tévedésben lévő személlyel valósíttatott meg. A Btk. 20. § (2) és (3) bekezdésének normaszövege egyértelmű: közvetett tettesség esetén a felhasznált tévedésben lévő személy azért a szándékos bűncselekményért nem büntethető, amit az őt felhasználó személy vele megvalósíttat. Ez azonban a gondatlan bűncselekményért nem zárja ki a tévedésben lévő személy felelősségét. Az adott ügyben azonban erre nem kerülhetett sor.

Miután a felülvizsgálati indítvány túlnyomó része a törvényben kizárt, egyebekben pedig alaptalan, a Kúria a megtámadott határozatokat a Be. 426. §-a alapján hatályukban fenntartotta.

A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. §-ának (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a Kúria - a Be. 421. §-ának (3) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2018. május 15.

Dr. Mészár Róza s. k. a tanács elnöke, Dr. Soós László s. k. előadó bíró,
Dr. Vaskuti András s. k. bíró

A kiadmány hitelélül:

Mátyás Gyöngyi
bíróügyi ügyintéző